NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok IV. Kraków, wtorek 5 lipca 1921. Nr. 172

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 8 Mk

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 190·—, kwart. 550·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 210·— „ 620·— „
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 225·—, „ 650·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową . . . 275·—, „ 800·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 5·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 15. Nadesłane Mk 40·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 55·—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 65 Mk. Zawiadomienia ślubne i gratulacye 150 Mk.

Pokojowa rezolucya republikańska przedłożona Hardingowi.

Waszyngton. PAT. Biuro Reutera. Rezolucyę kompromisową senatora Cnoxa przedłożono wczoraj prezydentowi Hardingowi. Głosowanie nad rezolucyą w senacie wywołało żywą dyskusyę. Senator Brendegee (republikanin) wyraził nadzieję, że załatwienie rezolucyi spowoduje wycofanie wojsk amerykańskich z Niemiec.

Senator Mac Keller (demokrata) prosił o wyjaśnienie, czy nie jest zamiarem republikanów po rezolucyi przedłożyć wniosek pokojowy z Niemcami, za co Brandegee odpowiedział, że nie istnieje taki zamiar.

Londyn. PAT. Wied. Biuro Kor. (Biuro Wolffa). Waszyngtoński korespondent Morning Post donosi, że po przyjęciu rezolucyi pokojowej przez kongres rozpoczną się rokowania w sprawie zawarcia tratktatu handlowego z Niemcami. Washington Post dziennik prezydenta Hardinga, pisze, że nie jest prawdą, jakoby prezydent Harding zamierzał przedłożyć traktat pokojowy ponownie senatowi po za łatwieniu rezolucyi pokojowej. Dalej donosi korespondent Morning Post, że ministeryum wojny zdementowało wiadomość o wycofaniu wojsk amerykańskich z Nadrenii. Nie jest jednak wykluczonem zmniejszenie liczby wojsk, ze względu na konieczność oszczędności.

Wieczny pokój utopią.

Paryż. PAT. (Biuro Wolffa). Chicago Tribune donosi, że angielski poseł w Waszyngtonie Geddes w mowie swej podniósł, że tylko optymiści mogą marzyć o tem, że nadszedł już okres wiecznego pokoju.

Reparacyjne konferencye francusko-niemieck.

Paryż. PAT. (Wied. Biuro Kor.). „Echo de Paris“ donosi, że konferencya z Loucheurem i francuskimi rzeczoznawcami Seydoux, Chesson i Tannery z jednej strony, a niemieckimi zastępcami Bergmannem i Gugenheimerem z drugiej strony rozpoczęła się w poniedziałek i do dnia wczorajszego została prowadzona. Wczoraj została przerwana na przeciąg 10 dni. Gugenheimer powróci do Berlina w celu złożenia sprawozdania. Ze strony francuskiej znać zadowolenie z powodu przebiegu rokowań. Zostanie też ustanowiona komisya, w której skład wchodzić będą dwaj zastępcy, jeden Francuz i jeden Niemiec, jakoteż dodani będą rzeczoznawcy celem ustanowienia cen poszczególnych produktów, które Niemcy wydać mają in natura. Minister Rathenau prawdopodobnie nie weźmie udziału w paryskich rokowaniach. Na najbliższy czas planowane są ponowne konferencye w Wiesbadenie.

Zadawalniające wyniki rozbrojenia Niemiec.

Londyn. PAT. Biuro Reutera zamieszczając przegląd dotychczasowego rozbrojenia Niemiec dodaje: wynik rozbrojenia przeprowadzony przez angielskich i francuskich oficerów jest w zupełności zadawalający. Postępowanie rządu bawarskiego w sprawie Einwohnerwehry wywołało dobre wrażenie.

Drugie oblicze Rathenaua.

Nauen. PAT. W czasopiśmie „Zukunft“ atakuje Maksymilian Harden bardzo ostro ministra odbudowy Rathenaua jako zwolennika byłego cesarza Wilhelma i Ludendorffa. Jeszcze w r. 1918 Rathenau przepowiadał zupełne zwycięstwo niemieckie; pisał, że Anglię opanowała rozpacz, a Włochy leżą powalone na ziemi. W trzy miesiące później Rathenau zmienił się jak kameleon. W artykułach wyrażał zdanie, że dawno już przewidział koniec i katastrofę Niemiec.

Rozbicie rokowań irlandzko-angielskich?

Paryż. PAT. (Wied. Biuro Kor.) Journal donosi z Londynu, że de Walera odrzucił zaproszenie Lloyda George'a co do przybycia do Londynu, ponieważ sir James Craigh odrzucił jego zaproszenie na konferencyę w Dublinie.

Londyn. (Tel. wł.) Sir Craigh, premier płn. Irlandyi (Ulsteru) przyjął propozycyę Lloyda Georgea odbycia konferencyi między rządem angielskim, a Ulsterem i Sinfeinistami w sprawie pokoju w Irlandyi. Sir Craigh załączył listę osób, które pragnie zabrać ze sobą do Londynu.

Fiasko parlamentu w Dublinie.

Londyn. (Tel. wł.) Absentowanie się posłów parlamentu płdn. Irlandyi przekroczyło najbardziej pesymistyczne obliczenia. Z 128 członków Izby Gmin zjawiło się na pierwszem posiedzeniu tylko 4, z 64 członków Senatu — tylko 15. W myśl oktrojowanej konstytucyi odroczono obie Izby na 14 dni, poczem gdyby absentujący się sinfeiniści nie złożyli przysięgi pełnia władzy przejdzie na wicekróla i jego ministrów.

Nie było sprzysiężenia.

Londyn. PAT. Biuro Wolffa. Daily Express donosi z urzędowej strony, że doniesienia, jakoby policya odkryła sprzysiężenie przeciwko członkom gabinetu jest nieprawdziwe.

Korzystny zwrot w sprawie przymierza anglo-japońsk.

Londyn. PAT. Wied. Biuro Kor. Wedle Daily Cronicle na wczorajszem posiedzeniu konferencyi państwowej zostały omówione kwestye konferencyi, między Ameryką, Japonią i Anglią. W poniedziałek będą rokowania kontynuowane. Polityczny korespondent tego dziennika dowiaduje się, iż według mniemania Stanów Zjednoczonych między temi trzema państwami istnieje skłonność zawarcia umowy. Times donosi: Wiadomość, iż traktat z Japonią kończy się w miesiącu lipcu, była dla konferencyi wielką niespodzianką. Wskutek tego, przyszło do burzliwych rozpraw. Jak dzienniki donoszą, jutro odbędą wszyscy premierzy ministrów prócz Lloyda Georga konferencyę. Popołudniu omawiali także sprawę między innymi generał Smuts i Hughes.

Giolitti po raz trzeci odmówił.

Londyn. PAT. (Wied. Biuro Kor.) Dzienniki podają, że Giolittiemu zaproponowano po raz trzeci utworzenie gabinetu, prośbę tę jednak znowu odrzucił.

Układy handlowe Finlandyi.

Gdańsk. PAT. Prowadzone przed trzema miesiącami rokowania w sprawie zawarcia finlandzko-estońskiego układu handlowego zostały obecnie podjęte na nowo. Przyczyną przerwania rokowań było życzenie Finlandyi uprzedniego uregulowania finlandzko-rosyjskich stosunków handlowych. W najbliższym czasie należy oczekiwać również zawarcia finlandzko-francuskiego układu handlowego. Rząd francuski przyrzekł ułatwienia cłowe przy imporcie finlandzkich produktów, jak drzewo, celuloza i papier. W zamian jednakże domaga się rząd francuski zgody rządu finlandzkiego na import do Finlandyi francuskich artykułów luksusowych.

Min. spraw wewn. w Wilnie.

Warszawa. PAT. Minister spraw wewnętrznych p. Rączkiewicz wyjechał wczoraj do Wilna.

Gdańsk przeciw polskim transportom amunicyi.

Gdańsk. PAT. Tutejsze pisma niemieckie prowadzą ożywioną kampanię przeciwko transportom materyałów wybuchowych i amunicyi przez Gdańsk do Polski. Powodem tej kampanii jest przybycie do Gdańska francuskiego parowca „Marya Luiza“ z Cherbourga z materyałem wojennym dla Polski. Wraz z tym materyałem przybyła na wspomnianym okręcie wojskowa straż francuska, złożona z jednego oficera i 100 żołnierzy. Równocześnie przybył do Gdańska Wisłą parowiec polski z 500 żołnierzami, którzy na podstawie uchwały rady Ligi narodów mają strzedz wspomnianych materyałów w czasie ich wyładowania i przewozu do Polski.

Urlopowanie rocznika 1897 do 31. bm.

Warszawa. PAT. Biuro Prasowe Ministerstwa spraw wojskowych komunikuje rozkaz p. ministra spraw wojskowych generała porucznika Sosnkowskiego o urlopowaniu bez prawa poboru żołdu szeregowych rocznika 1897 oprócz podległych dowództwu II armii, marynarki wojennej, podoficerów zawodowych, oraz tych szeregowych, którzy zgłoszą chęć pozostania nadal w wojsku. W tym ostatnim wypadku każdy z nich winien zgłosić pisemną deklaracyę w myśl rozkazu ministra spraw wojskowych L. 71790. 9613. 20. W pierwszym rzędzie podlegają urlopowaniu szeregowi rolnicy do dnia 15 lipca, pozostali do dnia 31 lipca br.

W obozach dla internowanych wszystko jest w porządku...

Odpowiedź Ministra spraw wojsk. na interpelacyę pos. dra Thona i tow.

Minister Spraw Wojskowych.

Warszawa, dnia 28 maja 1921.

L. 1120. B. P. II. 4936.

Do

Pana Marszałka Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej

w miejscu.

Na przesłaną mi pismem Pana Prezydenta Ministrów L. 6184. z d. 19 marca br. interpelacyę posła dra Thona i tow. z dn. 11 marca br. w sprawie traktowania Żydów w obozach internowanych, mam zaszczyt, stosownie do art. 45 Tymcz. Reg. Obrad Sejmu Ustaw., w porozumieniu z Panem Ministrem Spraw Wewnetrznych, odpowiedzieć co następuje:

W jesieni zeszłego roku istotnie została przeprowadzona segregacya w Obozie Internowanych w Dąbiu, na skutek której Żydzi zostali umieszczeni w oddzielnym baraku Nr. 18 oraz izolowani. Barak ten pod względem urządzenia niczem się nie różnił i dziś niczem się nie różni od pozostałych baraków drewnianych. Żydzi pomieszczeni w baraku Nr. 18, mieli swobodę poruszania się w obrębie odrutowania tegoż baraku, a powyższy środek był również stosowany odnośnie do chrześcijan izolowanych.

Jak z powyższego wynika, zarzut specjalnego ograniczenia swobody ruchów Żydów odpada.

Komisya z mego polecenia delegowana do lustracyi obozu stwierdziła, że w myśl rozkazu M. S. Wojsk. Oddz. II. Szt. z dnia 15 stycznia 1921 r: L. 607. Jen. wszystkie zarządzenia nakazujące segregacyę i kwalifikacyę jeńców wojennych i internowanych zostały anulowane i od powyższego terminu w obozie w Dąbiu jeńcy i internowani są podzieleni na 2 kategorye, a to:

1) chcących wracać do Rosyi;
2) chcących pozostać w Polsce.

Wobec tego Żydzi, których stan obecny wynosi 191, są obecnie rozmieszczeni wspólnie z chrześcijaninami w barakach:

1) chcących wracać do Rosyi, w barakach Nr. 19, „0".
2) chcących pozostać w kraju, w baraku Nr. 17.

Komisya, która wizytowała obóz dn. 3 lutego 1921 r., z powodu rozmyślnego zniszczenia górnych prycz w baraku Nr. 18 przez Żydów barak ten zamieszkujących, a także ze względu na oszczędność opału, zarządziła ekonomiczne korzystanie miejsc i ze względu na to przeniesiono Żydów z baraku Nr. 18 do baraku Nr. 17 do sali środkowej.

Przeniesienie do baraku Nr. 14. 15. i 16, nie nastąpiło, ponieważ baraki te znajdują się w części obozu przeznaczonej wyłącznie na pomieszczenie jeńców. Pomieszczenie Żydów wyłącznie w baraku Nr. 17 zostało skasowane z chwilą wydania rozkazu M. S. Wojsk. Oddz. II. Szt: L: 607: Jeń: w styczniu br.

Twierdzenie, że Komisya z kapitanem na czele uznała salę środkową w baraku Nr. 17, jako nie nadającą się na pomieszczenie, nie jest zgodne z prawdą, przeciwnie, komisya ta stwierdziła, że sala w zupełności nadawała się na pomieszczenie.

Twierdzenie, jakoby ściany były prawie otwarte, w zupełności nie odpowiada prawdzie, co też stwierdzają przesłuchani internowani Żydzi Tołprekow, Głuchman i Tabacznikow, drobne zaś braki w miarę ich powstania były natychmiast usuwane, co stwierdza Dziennik robót obozowych Kierownika Nadzoru koszar przez Komisyę przejrzany.

Nadto dla wyjaśnienia dodaję, że w styczniu br. baraki Nr. 14, 15, 16 przedstawiały się dużo gorzej od baraku Nr. 17, co też wskazuje fakt, że barak Nr. 17 dotychczas nie wymaga gruntownych napraw, zaś baraki Nr. 14, 15, 16 są jeszcze obecnie w remoncie.

Odnośnie do zarzutu konfiskowania korespondencyi żydowskiej, wyjaśniam, że z uwagi na to, że wszystkie przesyłki przeznaczone dla osób internowanych w Dąbiu muszą być cenzurowane i bez cenzurowania przesyłek tych doręczać nie wolno, z powodu braku cenzora języka żydowskiego, który w międzyczasie został zażądany, zwracano korespondencyę pisemną w żargonie osobom wysyłającym.

By jednak internowanym umożliwić czytanie gazet żydowskich, D-two Obozu zwróciło się z prośbą do naczelnego rabina W. P., który z końcem marca bawił w obozie internowanych, aby po przecenzurowaniu przez niego gazety żydowskie nadsyłał do obozu, co też rabin uczynił i gazety te Żydom doręczone zostały.

Wszystkie naprawki dokonywane w barakach są przeprowadzone dokładnie, tak, że twierdzenie, jakoby pomimo przeprowadzonych naprawek dachy były pełne dziur i przeciekały, w zupełności mija się z prawdą. Do wykonywania naprawek są stali fachowi robotnicy i odkomenderowani saperzy, którzy każdą robotę oddają kierownikowi Nadzoru budowlanego.

Ponieważ w baraku 3-cim mieściły się rodziny, a ilość ich zwiększała się do tego stopnia, że musiano przeznaczyć im więcej miejsca, wyznaczyło D-two najwygodniejszy barak na pomieszczenie tychże, zarządzając przeniesienie kobiet do baraku Nr. 13, w którym już mieściły się kobiety b. sanitaryuszki bolszewickie. Uwzględniając prośbę kobiet, które nie chciały być w baraku 13, zaproponowało im D-two barak 4, a nadmieniając, że barak ten jest izolowany, i o ile na pomieszczenie w tym baraku się zgodzą: D-two zezwala im ten barak zająć, na co w rzeczywistości część ich się zgodziła, reszta zaś została przeniesiona do baraku Nr. 13. Twierdzenie zatem, jakoby kobiety te, które przeszły do baraku 4, a zostały pomieszczone w „pace" mija się z prawdą.

Zakazu przejmowania listów adresowanych do Rady Żydowskiej Narodowej, D-two Obozu i jego organy nigdy nie wydawało, zażalenie w tym względzie przedłożono dotychczas D-twu.

Jak z powyższego wynika, nieprawda jest, jakoby traktowano Żydów gorzej od innych internowanych. Żydzi korzystają z całego szeregu ulg, np. założono dla nich specyalną kuchnię rytualną, pozostającą pod zarządem internowanych Żydów, zezwolono na odprawianie nabożeństw i celem zaspokojenia potrzeb religijnych, komunikuje się D-two każdorazowo z gminą żydowską, co stwierdzić może prezydent gminy żydowskiej w Krakowie, Dr. Landau.

Proszę uprzejmie Pana Marszałka o zakomunikowanie powyższego Wysokiemu Sejmowi.

Minister

(—) Sosnkowski.

List marszałka Allenby'ego do Waad Hacirim.

Jerozolima. (ŻBK.) Przewodniczący „Waad Hacirim" dr. Eder otrzymał od marszałka Allenby'ego list, w którym dziękuje komisyi syonistycznej za przesłane na jego ręce 50 egipskich funtów celem postawienia pomnika żołnierzom angielskim poległym na górze oliwnej.

Org. syońska objęła szkoły „Hilfsvereinu" w Palestynie.

Jerozolima. Jak donosi „Haarec", przeszły tymi dniami szkoły niemieckiego „Hilfsvereinu" w Palestynie pod zarząd organizacyi syońskiej.

Działalność wychowawcza „Alliance" w Jerozolimie.

Jerozolima. W październiku roku ubiegłego otworzyła Allianse Israelite I. klasę seminaryum nauczycielskiego w Jerozolimie. Po ukończeniu pierwszego półrocza odbył się egzamin uczniów w obecności przedstawicieli Waad Hachinuch w osobach pp. Dra Brawera, Duszkina, i Kabaka, który w działach swoich egzaminował uczniów. Dr. Kabak wyraził zadowolenie z wiadomości, jakie posiadają uczniowie z języka hebrajskiego, biblii i Miszny. Dr. Brawer, posiadający długoletnie doświadczenie, nabyte w szkołach oryentalnych, dał wyraz przekonaniu, że instytut spełni ważne zadanie około dalszego rozwoju szkół „Alliance'u" na Wschodzie przez wychowanie nauczycieli wyszkolonych na sposób europejski, a posiadających przytem znaczne wiadomości z języka hebrajskiego.

Napis hebrajski na pałacu rządowym.

Jerozolima. Jak donosi „Haarec", zdjęto w tych dniach z pałacu rządowego napis wyłącznie angielski, a na jego miejsce umieszczono nową tablicę z napisem w 3 językach: angielskim, arabskim i hebrajskim.

Sekta syonistów arabskich.

Jerozolima. „Haarec" donosi, że wśród chrześcijańskich Arabów w Ramleh, którzy niedawno przybyli z Ameryki, znajduje się sekta chrześcijan-syonistów, wierzących w powrót Żydów do Palestyny, w spełnienie się wszystkich przepowiedni proroków i zmartwychwstanie. Założycielem sekty był amerykański pastor Russel. Po śmierci jego stanął na czele ruchu amerykański sędzia Rotford.

Proces przeciw Jointowi.

Nowy Jork. (ŻBK.). Onegdaj odbył się w Nowym Jorku ciekawy proces przeciw „Jointowi". Mianowicie niejaki p. Funk pozwał „Joint" o zwrot sumy 242 dolarów. Pozywający przesłał w sierpniu 1920 r. dla żony swojej w Warszawie za pośrednictwem „Jointu" kwotę 450 dolarów, ponieważ jednak adresatka w międzyczasie wyjechała była do Ameryki, „Joint" zawiadomił p. Funka, że przesłana kwota zostanie mu zwrócona po przeprowadzeniu tej pozycyi w księgach przy uwzględnieniu kosztów tranzakcyi, jakie powstają przy przesyłce dolarów, oraz różnic wynikłych przy wymianie na walutę kraju, do którego przesyłka była przeznaczona. W styczniu 1921 r. zwrócono p. Funkowi jednak tylko 206 dolarów, wobec czego Funk zaskarżył „Joint" o resztę w kwocie 242 dolarów.

Na rozprawie, która potrwała 3 dni, sąd uznał skargę przeciw „Jointowi" za nieuzasadnioną, gdyż „Joint" nie miał z tranzakcyi tej żadnej korzyści. W wyroku nadto nadmieniono, że „Joint" nie ponosi odpowiedzialności za ciągły spadek waluty polskiej, wskutek którego wyż wymieniona różnica wynikła.

Antysemicki okólnik Budiennego.

„Jewrejskaja Trybuna" cytuje następujący żydożerczy rozkaz słynnego generała bolszewickiego Budiennego:

„Towarzysze-orlęta, bojownicy i obrońcy republiki sowieckiej! Po bohaterskiej walce ze szlachtą polską musimy skończyć z generałami o złotych naramiennikach i z białemi bandami.

General niemiecki czyni rozpaczliwe acz bezskuteczne wysiłki na Krymie. Pomagają mu zdrajcy rewolucyi — Żydzi i burżuje. Bądźcie silni duchem i bez litości!"

Ustawa o kontroli państwowej.

W dzienniku ustaw państwa Nr. 51 ogłoszono ustawę z 3. czerwca 1921 o Kontroli Państwowej. Ustawa ta przewidziana w konstytucyi polskiej została uchwalona w Sejmie po bardzo burzliwej dyskusyi, przeprowadzonej na temat jaskrawych nadużyć, które spowodowały potrzebę bezwłocznej ścisłej kontroli i rewizyi dochodów i wydatków państwa oraz jego stanu majątkowego.

Ustawa powyższa wprowadza Kontrolę Państw. jako nową władzę równorzędną z ministerstwami, jednak od rządu niezależną, a podległą bezpośrednio Prezydentowi Rzeczypospolitej.— Kontrola Państwowa obejmuje kontrolę faktyczną i kontrolę następną. Kontrola faktyczna zajmuje się badaniem umów i wszelkich zobowiązań państwa, rewizyą kas, magazynów, inwentarzy i wogóle majątku państwowego oraz sprawdzaniem na miejscu wszelkich robót i dostaw z punktu widzenia gospodarczego. Kontrola następna polega na sprawdzaniu wszelkich rachunków pod względem formalnym i cyfrowym i badaniu budżetu przedłożonego przez ministra skarbu z wnioskiem na udzielenie lub odmówienie rządowi absolutoryum. W razie stwierdzenia nieprawidłowej rachunkowości lub kasowości, braku w gotówce lub w materyałach dalej w razie roztrwonienia majątku oraz złej lub rujnującej gospodarki ma kontrola państwowa postarać się przy pomocy właściwych władz o usunięcie stwierdzonych nadużyć i ma prawo zażądać zawieszenia w czynnościach odnośnych funkcyonaryuszów i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności osobistej i materyalnej.

Organizacya urzędu Kontroli Państwowej obejmuje następujące organa:

1) Prezesa najwyższej Izby kontroli oraz dwóch wiceprezesów.
2) Najwyższą Izbę kontroli oraz
3) Izby okręgowe kontroli.

Prezes najwyższej Izby kontroli zamianowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Rady ministrów jest jako organ wykonawczy upoważniony do wydawania wszelkich zarządzeń administracyjnych i organizacyjnych w zakresie kontroli majątku państwowego i jest za nie odpowiedzialny, a nadto może Prezes w Sejmie w sprawach kontroli państwowej w każdej chwili zabierać głos i jest zobowiązany na żądanie Sejmu udzielić odpowiednich informacyj i wyjaśnień.

Najwyższa Izba kontroli wykonuje faktycznie rewizyę centralnych organów rządu oraz instytucyi działających przy udziale finansowym skarbu państwa lub pod jego gwarancyą, a wszelkie jej uchwały zapadają w kolegiach złożonych z Prezesa najwyższej Izby kontroli oraz [illegible]

poszczególnych departamentów większością głosów. Najwyższa Izba kontroli dzieli się na cztery departamenty z dyrektorami na czele. Orzeczenia w sprawach rewizyi faktycznej i następnej oraz w przedmiocie poszczególnych zamknięć rachunków zapadają w kolegium danego departamentu, a jeżeli orzeczenie to nie jest jednomyślnem, to może dyrektor danego departamentu oddać sprawę do rozstrzygnięcia Najwyższej Izbie kontroli, która załatwia także wszelkie odwołania od orzeczeń kolegiów poszczególnych departamentów wniesione przez urzędy i instytucye podległe kontroli państwowej lub przez strony interesowane.

Co do Izb okręgowych kontroli z prezesami na czele, to ustala ich terytoryalny zakres działania prezes Najwyższej Izby kontroli. Prezesa okręgowej Izby kontroli mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, a do jego zakresu działania należy kontrola wszelkich urzędów miejscowych podległych Ministerstwom i władzom centralnym oraz kontrola wszelkich instytucyi tejże kontroli podlegających.

Prezes Najwyższej Izby kontroli może być pociągnięty do odpowiedzialności przez Sejm lub Senat za swe czynności urzędowe, któremi rozmyślnie lub wskutek zaniedbania pogwałcił ustawę; odpowiedzialność ta jest analogiczną do odpowiedzialności ministrów. Tak więc odpowiada Prezes Najwyższej Izby kontroli za działalność całej Izby kontroli we wszystkich instancyach analogicznie do ministra, który odpowiada za należyte sprawowanie administracyi państwowej w danej gałęzi; prezes Izby kontroli może być podobnie jak minister postawiony w stan oskarżenia w przypadkach w ustawie przewidzianych. — Urzędnicy kontroli państwowej mogą być z powodu swych urzędowych zajęć pociągnięci do odpowiedzialności dyscyplinarnej albo karnej, jednak w tym ostatnim wypadku tylko za zgodą prezesa Najwyższej Izby kontroli. Urzędnicy kontroli państwowej nie mogą równocześnie zajmować innych urzędów ani też uczestniczyć w zarządzie, radzie nadzorczej lub zawiadowczej przedsiębiorstw obliczonych na zysk.

Co do wewnętrznego ustroju Najwyższej Izby kontroli i okręgowych Izb kontroli, to zostanie on dokładnie określony regulaminem wydać się mającym przez prezesa Najwyższej Izby kontroli.

Ustawa o kontroli państwowej weszła w życie z dniem jej ogłoszenia to jest z dniem 23 czerwca 1921 r.

Dr. Albert Süsser.

Przegląd polityczny.

Kowieński sejm ustawodawczy.

W skład sejmu wchodzi 112 posłów, z tych 102 Litwinów (91 proc.), 6 Żydów (5'5 proc.), 3 Polaków (2'5 proc.), 1 Niemiec (1 proc.). Stosownie do fachu posłowie dzielą się w następujący sposób: pedagodzy, lekarze, inżynierowie, duchowni, dziennikarze, urzędnicy wojskowi, stanowią 67 proc., rolnicy, pracownicy kooperatyw, rzemieślnicy, robotnicy i in. — pozostałe 33 proc. Przedstawicieli wolnych zawodów jest 87 posłów (77'5 proc.), pozostałych 25 (22 i pół proc.).

Z wyższem wykształceniem jest 58 posłów (52 proc.), ze średnim — 25 (22 i pół proc.), z elementarnem — 29 (25 i pół proc.).

Podług partyi politycznych posłowie dzielą się: demokratów chrześcijańskich 59 (52 i pół proc.), narodowych demokratów — 29 (26 i pół proc.), soc.-demokrat. — 13 (11 i pół proc.), członków grupy żydowskiej — 6 (5'5 proc.), polskiej — 3 (2 i pół proc.), bezpartyjnych — 1 (1 i pół proc.).

Sejm ustawodawczy ukonstytuował się i przystąpił do pracy dnia 15 maja 1920 roku. Zasadniczym celem sejmu jest opracowanie konstytucyi, ustawy agrarnej, poczem władza przekazana zostanie parlamentowi. (Russpress.).

Litewskie stronnictwa polityczne.

Ugrupowania partyjne na Litwie przedstawiają się w następujący sposób: Najliczniejszą i najsilniejszą partyą polityczną jest **partya demokratów chrześcijańskich**, do której należy inteligencya wiejska, drobne i średnie włościaństwo i rzemieślnicy. Ponieważ partya ta opiera się na uczuciach religijnych mas szerokich, najpoważniejszymi działaczami jej są przedstawiciele duchowieństwa katolickiego. W kwestyi agrarnej — członkowie partyi uznają własność prywatną, lecz są zwolennikami skupu ziemi.

Narodowi demokraci różnią się zasadniczo od członków partyi poprzedniej, głównie w sprawach religijnych, ponieważ uniezależnili się od kościoła. W sprawach ekonomicznych są oni zwolennikami nacyonalizacyi ewolucyjnej. Do partyi tej należy również część tych samych warstw społecznych, co i do demokratów chrześcijańskich — bez przedstawicieli duchowieństwa — i po części inteligencya miejska.

Soc.-demokraci są zwolennikami stanowczych reform społecznych i upaństwowienia przemysłu we wszystkich dziedzinach. W sejmie tworzą opozycyę, chociaż w ciężkich dla narodu chwilach przyjmowali czynny udział w pracy innych partyi politycznych. Reprezentują miejski proletaryat robotniczy i część wiejskiego.

Rola kierownicza w sejmie należy do demokratów chrześcijańskich i narodowych, którzy razem stanowią większość w sejmie, zajmując na 112 miejsc — 88.

Ludność rosyjska na Litwie tak jest nieliczną, że nie ma swojch przedstawicieli. (Russpress.).

Kiereński o sytuacyi politycznej w Rosyi sowieckiej.

W rozmowie z korespondentem „Tribuny" o sytuacyi w Rosyi sow. Kierenskij oświadczył, że proces krystalizacyi reakcyjno-kapitalistycznej istoty dyktatury bolszewickiej został już zakończony i likwidacya bolszewizmu zbliża się ku końcowi. Na zapytanie dziennikarza, czy po bolszewiźmie nie nastąpi w Rosyi silna reakcya i monarchia, Kierenskij odpowiedział, że o ile on wyczuwa obecne nastroje — podobny ustrój będzie niemożliwy. Jedyna siła realna — włościaństwo nie chce ani czerwonych, ani czarnych protektorów. Przyszły rząd rosyjski nie będzie miał charakteru koalicyjnego. Mój zupełnie skrystalizowany punkt widzenia — powiedział Kierenskij — jest następujący: wolność samookreślenia narodów, federacya, stany zjednoczone Rosyi — oto mój cel.

Co do stosunku do Ukrainy, Kierenskij oświadczył, że wyobraża sobie Ukrainę rosyjską, jako członka federacyi rosyjskiej, co zaaprobuje z pewnością pierwszy prawdziwy plebiscyt na Ukrainie.

Dział gospodarczy.

CZESKIE ZAKUPY APROWIZACYJNE.

Ponieważ krajowa produkcya zboża nie wystarczy do wyżywienia ludności, przeto rząd czechosłowacki uczuł się zmuszonym do szukania źródeł zakupu zboża na rynkach zagranicznych. Początkowe pertraktacye z państwami bałkańskiemi, gdzie (nawiasem mówiąc) Czesi chcą stworzyć sobie rynek zbytu produkcyi przemysłowej, nie doprowadziły do żadnych rezultatów ze względu na wielkie trudności transportowe. Próby otrzymania zboża z Węgier rozbiły się również o takie same trudności, wreszcie o niechęć polityczną Węgrów. Dla tych przeto powodów rząd czechosłowacki zmuszony był do zwrócenia się do państw wysoko walutowych, jak Holandya, Belgia, wreszcie Anglia.

W Holandyi zdołano uzyskać kredyt na 12 milionów guld. hol., w Belgii zaś na 3 i pół mil. dolarów. Kredytów udzieliły banki prywatne.

Holandya zgodziła się dostarczyć Czechom 1200 wag. mąki za zapłatą w gotówce i 1000 wag. pszenicy na kredyt 3 i pół miesięczny; lecz jednocześnie zażądała przymusowego kupna 1000 wag. mąki kartoflanej (wobec likwidowania u siebie państw. aprowizacyi). Czesi zmuszeni byli warunki przyjąć.

Następnie rząd czechosłowacki zwrócił się do kupców angielskich, zawarł nawet z nimi umowę na dostawę 15.000 wag. mąki, lecz rząd angielski tej umowy nie zatwierdził. Wobec czego Czesi zwrócili bezpośrednio do tego ostatniego z propozycyami. I wkrótce między obu rządami stanął układ, na podstawie którego zapewniono Czechosłowacyi dostawy: 15000 ton mąki chińskiej, 30000 t. mąki tz. Gouvernement Regulation, i 30000 t. mąki amerykańskiej i australskiej. Przyczem zanaczyć należy, że zakup mąki chińskiej był tu warunkiem takim samym, jak zakup mąki kartofl. w Holandyi. Ogółem Czesi uzyskali w Anglii kredytu na — 2.000.000.

Ponadto jeszcze zakupił rząd praski w Holandyi 15000 wag. zboża pochodzenia amerykańskiego, w połowie za gotówkę, a w połowie na 3-miesięczny kredyt.

Obecnie znowu Belgia oferuje Czechosłowacyi 5000 wag. pszenicy na półroczny kredyt.

P. H.

Protekcyonizm celny Stanów Zjednoczonych. Polityka handlowa St. Zjednoczonych idzie coraz wyraźniej w kierunku wprowadzenia w życie zasady daleko sięgającego protekcyonizmu celnego. Wyrazem tej polityki są projekty nowych ustaw, wniesionych do parlamentu, a mianowicie:

1) projekt ustawy, t. zw. „Emergency Tariff" nakładająca nowe cła na pewną ilość artykułów rolnych;

2) projekt ustawy wprowadzający nową kalkulacyę opłat celnych ad valorem na podstawie wartości, odpowiadającej cenie rynkowej portu importującego;

3) projekt ustawy przeciwko dumpingowi,

4) podjęcie prac przygotowawczych do zasadniczej rewizyi taryfy celnej;

5) rewizyi ceł fiskalnych.

O pracę dla robotników, powracających z Westfalii. Przedsiębiorstwa przemysłowe tut. okręgu, które reflektują na zajęcie u siebie wykwalifikowanych robotników, powracających obecnie z Westfalii, a które nie otrzymały dotychczas rozesłanego przez Izbę handlową i przemysłową kwestyonaryusza w tej sprawie, zechcą w najbliższym terminie podać swe zapotrzebowanie tych robotników przy uwzględnieniu następujących pytań: 1) na jaką ilość robotników reflektują? 2) jakiego zawodu i w jakiej ilości, 3) od jakiego terminu? 4) czy i jakiem pomieszczeniem dla tych robotników rozporządzają wzgl. czy i w jakiej ilości mogłyby w danej miejscowości uzyskać pomieszczenie dla robotników? 5) czy byłyby skłonne zabezpieczyć robotnikom swoje lub inne grunta na budowę domków robotniczych przy ich fizycznej pomocy.

Zgłoszenia zapotrzebowania z dokładnem uwzględnieniem powyższych pytań należy nadsyłać do Izby handlowej i przemysłowej.

Przedłużenie moratoryum w okręgu lwowskim. Rozporządzeniem Rady ministrów z 11 czerwca 1921 przedłużono moratoryum w sprawie prywatno-prawnych pretensyi pieniężnych na terenie sądu apelacyjnego we Lwowie na tych samych, co dotychczas warunkach do 31 grudnia br. Rozporządzeniami z tego samego dnia przedłużono terminy wekslowe okręgu sądu apelacyjnego warszawskiego i lubelskiego do końca br.

Opodatkowanie majątków wojennych na Węgrzech. Węgierski minister finansów przedłożył rządowi projekt opodatkowania majątków uzyskanych podczas wojny. Przeciwko podobnemu zarządzeniu zaprotestował Związek fabrykantów-przemysłowców. Według planu ministra finansów musiałby każdy wnieść fasye, podające zmiany stanu majątku od r. 1914. Opodatkowaniu podlegać będą objekty, których majątek się powiększył. Fabrykanci twierdzą jednak, iż obliczenie podobne byłoby wprost niemożliwe, a ponadto podatek taki obciążałby w niesłychany sposób kapitał przedsiębiorstwa. — Proponowali oni zatem, by w miejsce tego planu wprowadzić dodatki do podatków od zysków wojennych. Mimoto wszakże minister finansów przedłoży projekt swój Zgromadzeniu Narodowemu.

Ułatwienie w sprawie zezwoleń na import i eksport w Austryi. Austryackie władze celne zostały uprawnione do udzielania zezwoleń na import pewnych towarów, jak np. rozmaitych rodzajów owoców, jarzyn, piwa, wyrobów tekstylnych, konfekcyi, wyrobów koszykarskich, towarów ze szkła, gliny i drzewa, a to bez specyalnych podań. Zarządzenie to weszło w życie z dniem 15 czerwca. W obrocie pocztowym objęte są tem rozporządzeniem także inne towary, których przywóz jest niedozwolony, a to do wartości 10.000 koron. Dla zezwoleń na te towary ustanowiona jest opłata, którą uiścić należy w specyalnych markach po 10 koron ausr. za każdą przesyłkę wysłaną frachtem, a po 100 koron opłacić należy każdy ładunek wagonowy lub okrętowy. Również na wywóz pewnych artykułów (między innymi cukierków, niektórych wyrobów żelaznych, chemikalii, łaków i mydła) nie będzie więcej potrzebne otrzymanie zezwolenia.

Przewidywany import do Rosyi. Na posiedzeniu przedstawicieli komisaryatu aprowizacyi i handlu zewnętrznego ustalono, że ogólna wartość produktów, jakie mogą być przygotowane w Rosyi dla zaprowiantowania miast i dla handlu zamiennego z zagranicą wynosi około 400 milionów w złocie. Biorąc pod uwagę, że ekwiwalent wymiany równa się 2 i pół, na posiedzeniu ustalono, że dla przygotowania tak wielkich ilości produktów niezbędnem jest pokrycie w ilości 160 milionów rubli w złocie.

Wewnętrzna produkcya przemysłowa Rosyi i Ukrainy dostarczy towarów za 75 milionów rubli w złocie, czyli że trzeba będzie sprowadzić z zagranicy towarów za 85 milionów rubl. Z powyższej sumy postanowiono przeznaczyć 36 milionów na zakup narzędzi rolniczych, wyłącznie dla indywidualnej wymiany z chłopami; 25 milionów na manufakturę i nici; 15 milionów na wyroby żelazne; 5 milionów na galanteryę; 5 milionów na skóry na podeszwy.

KRONIKA.

Kraków, 4 lipca.

NAPAD NA PODRÓŻNYCH ŻYDOWSKICH NA STACYI W DZIEDZICACH.

Dochodzą nas alarmujące wieści o napadzie, jaki miał miejsce w niedzielę 3 bm. nad ranem o godz. 3½ na stacyi w Dziedzicach. Oto grupa złożona z 15 uzbrojonych osób napadła na pasażerów żydowskich, czekających na pociąg zdążający do Krakowa i poczęła ich okładać razami. Gdy pociąg przybywający z Piotrowic stanął wreszcie na stacyi w Dziedzicach, a obici Żydzi schronili się do wagonu drugiej klasy, napastnicy wdarli się do wagonów i tam dalej kontynuowali bicie podróżnych żydowskich. Posterunek wojskowy zbyt szczupły, był bezsilny wobec napastników i nie mógł czynnie wkroczyć. Nic pomogła również interwencya kilku oficerów wojsk polskich, którzy byli świadkami napadu.

Obito ciężko m. in. pp. Józefa Rappaporta z Bielska, Izaka Brauna z Cieszyna i kilku innych podróżnych żydowskich oraz p. Józefa Kanta z Cieszyna, który stanął w obronie napastowanych.

W związku z powyższym napadem panowała w ciągu dnia wczorajszego silna panika wśród ludności żydowskiej w Oświęcimiu.

Do władz wojskowych zwracamy się z apelem, by **wzmocniły posterunki wojskowe na stacyach w Dziedzicach i Oświęcimiu, by w ten sposób zapobiedz krwawym wybrykom podejrzanych i podburzanych indywiduów.**

———o-o———

— **Z pobytu Witosa w Krakowie.** W niedzielę popołudniu zwiedził prezydent ministrów Witos, który bawił chwilowo w Krakowie klinikę profesora Rutkowskiego, obejrzał dokładnie sale chorych i urządzenia kliniczne i zapoznał się dokładnie z potrzebami tej instytucyi. W towarzystwie prezydenta ministrów znajdowali się wicemarszałek sejmu ustawodawczego Osiecki, prezes klubu poselskiego PSL. Dębski, poseł dr. Kiernik i były wiceminister Dudek.

— **Odpowiedź na wypadki w Jaffie.** Jako odpowiedź na wypadki w Jaffie zorganizowała się w Krakowie większa grupa pionierów palestyńskich „Chejruth", rekrutująca się z akademików i wykwalifikowanych inteligentnych robotników. Celem umożliwienia im jak najrychlejszego wyjazdu, zwraca się komitet do społeczeństwa żydowskiego o wsparcie materyalne.

— **Targi Wschodnie we Lwowie.** Otwarcie Targów Wschodnich we Lwowie nastąpi 25 września b. r. Prace przygotowawcze i budowlane są prowadzone w szybkim tempie, a zgłoszenia wystawców i uczestników tak z kraju, jak i z zagranicy, napływają bardzo licznie. — Izba handlowa i przemysłowa zawiadamia interesowanych, że w poniedziałek, dnia 4 lipca **b. r. przybędzie** do Krakowa dyrektor Targów **Wschodnich** p. Turski, który odbędzie z tut. **Komitetem Targów** Wschodnich oraz z **interesowanymi, konferencyę** w lokalu Izby o godzinie 6-tej **popołudniu** w sprawie jak najliczniejszego **obesłania Targów** Wschodnich przez tut. sfery **handlowe i przemysłowe.**

— Posady nauczycielskie. Wielkie **zapotrzebowanie** sił nauczycielskich jakoteż fakt, **że we Wiedniu** jest skoncentrowana wielka **ilość kwalifikowanych** kandydatów na posady **nauczycielskie,** skłoniły stowarzyszenie żydowskich **filozofów na** uniwersytecie wiedeńskim, jako **reprezentanta** tychże, do założenia biura pośrednictwa **pracy,** które postawiło sobie za zadanie **pośredniczyć** między odnośnymi zakładami i **instytucyami, a jego** członkami.

Tą drogą zwraca się stowarzyszenie **żydowskich** filozofów na uniwersytecie wiedeńskim **do wszystkich** miarodajnych czynników, by dalsze **zapotrzebowanie** sił nauczycielskich starało się **pokryć** drogą nowo-założonego biura pośrednictwa **pracy,** które bezpłatnie udziela **najdokładniejszych** informacyi. Adres: Lehrervermittlungsamt **beim** Jüdisch-akademischen Philosophenvereine **an der** Wiener Universität. Wien, XVIII. **Schulgasse** 35. 6.

———o———

— „Iwriah". Dzisiaj, w poniedziałek, **seminaryum** p. B. Rappaporta.

———o-o———

REPERTUAR TEATRU M. J. SŁOWACKIEGO
Przez lipiec i sierpień zamknięty.

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA".
Poniedziałek: „Pan Geldhab".

REPERTUAR TEATRU POWSZECHNEGO.
Poniedziałek: „Boccacio".

REPERTUAR OPERETKI W NOWOSCIACH.
Poniedziałek: „Cnotliwa Zuzanna".

Nakładem Gal. Spółki Wydawniczej. Red. nacz.: [illegible] Red. odp.: Maksymilian Feldman. Nowa Drukarnia [illegible]